

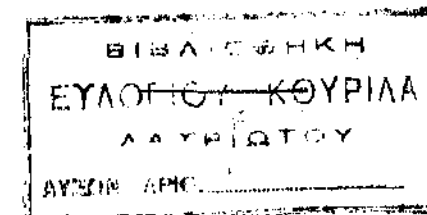
ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΟΓΔΩΟΣ

1879

[ΙΟΥΛΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 8.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΑΘΗΝΗΣ

Εργασίον της 'Εστίας: 'Οδός Σταδίου, 6.

1879

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος "Ογδωός

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου τῆς αὐτοῦ ἔτους καὶ εἰς τῆς ἑπομιχῆς ἡμερῆς. Ἐπιπλέον τῆς Διοικήσεως: Ὅδὸς Σταδίου, 6.

8 Ἰουλίου 1879

Μανομαϊδέυκον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ φιλέλληκος
EMILE EGGER

E. Egger

EMILE EGGER

Ὁ μεταβάς εἰς Παρίσιους δὲν θὰ ἠμέλησε βεβαίως νὰ παραστῇ καὶ εἰς ἐν τῶν μαθημάτων τοῦ περιφανοῦς ἑλληνιστοῦ Ἐμιλίου Egger ἐν τῇ Σορβόνῃ. Ὁ δὲ παραστάς ἐνθυμεῖται βεβαίως τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν, τὴν γλαφυρὰν φαιδρότητα τοῦ γηραιοῦ καθηγητοῦ. Ἄν δ' ἔτυχέ τις τῶν νομιζόντων ὅτι ἡ φιλολογία εἶνε ξηρὰ τις καὶ ἴσχυρὴ μάθησις περὶ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, μεταδιδόμενη ὑπὸ σχολαστικοῦ καὶ ἀχάριτος δοκησιόφου, ὅποια συνήθως ἢ εἰς τοὺς ἀπλουτέρους παρ' ἡμῖν περὶ φιλολογίας ἐμποιοῦμενα αἰσθησις, θὰ ἐκπλαγῆ βλέπων ὅτι δύναται νὰ λάμπῃ καὶ τοῦ φιλόλογου ὁ ὀφθαλμὸς, ὅτι ἐπιτρέπεται καὶ εἰς αὐτὸν νὰ ἔχη καρδίαν καὶ νοῦν, ὅτι συγχωρεῖται νὰ μετέχῃ τῶν τέρψεων καὶ τῆς εὐμαρείας τοῦ κόσμου, ὅτι πρὸς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ διδασκάλου δὲν εἶνε ἀπαραίτητος ἡ εὐχὴ ἀσκητείας ἢ βλακειας. Ὅστις τῶν φιλόλογων, αἰρούμενος, ὡς τις βυζαντινὸς καλόγηρος, τὸν φιλολόγον βίον, νομίσῃ ὅτι θὰ τύχῃ οὕτω τῆς ἀθανασίας κινδυνεύει νὰ ἐξελεγχθῆ γελῶτος ἢ δὴ ζῶν. Πῶς θέλει νὰ ἐννοήσῃ τὸν ἀρχαῖον ὁ ἀγνοῶν τὸν νεώτερον κόσμον; Πῶς θέλει νὰ συμπαραστῇ θεατὴς τῶν μεγάλων τῆς ἀρχαίας ἱστορίας σκηνῶν ὁ γνωρίζων μόνον τοῦ πτωχοῦ τοῦ θαλάμου τοὺς τέσσαρας τοίχους; Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ φαιδρυνθῇ ἀναγινώσκων τὸν Ἀριστοφάνην ἢ τὸν Λουκιανὸν καὶ νὰ ἐννοήσῃ τὸ πνεῦμα αὐτῶν ὁ οὐδέποτε ἀφήσας νάναβῃ ἐκ τῆς φθονερᾶς καρδίας τὸ μειδίαμα ἐπὶ τὰ χεῖλη; Πῶς θὰ γείνη μέγας ἐν τῷ παρελθόντι καὶ διὰ τοῦ παρελθόντος ὁ ἐν τῷ παρόντι στενοκέφαλος, στενοκαρδίας, μικρὸς; Φθόνος οὐδεὶς δὲν εἰκονίζομεν πρόσωπα, περιγράφομεν τύπον ἀπαντῶντα παρὰ πᾶσι μὲν τοῖς ἔθνεσι, οὐχ ἦττον δὲ καὶ παρ' ἡμῖν. Ὁ διδάσκαλος τῶν πρὸ τοῦ ἀγῶνος χρόνων κρατῶν τὸ ραβδίον ἀνὰ χεῖρας καὶ καταδικάζων εἰς τὸν γάλαγγα τοὺς μαθητὰς ἦτο πολ-

λάκις ἀμαθής, ἀλλὰ σπανίως ἦτο στυγνός, δοκησιόφους, ἀπόκληρος, ἐξ ἰδίας αὐτοῦ βουλήσεως, τῆς κοινωνίας. Ἦτο ἀνεγνωρισμένος ἐργάτης τῆς ἐπωαζομένης ἐλευθερίας τοῦ γένους καὶ ἡ ἐντολὴ αὐτῆ, γνωστὴ αὐτῷ ἢ ἀσυνείδητος διαλανθάνουσα, ἐπέριπτε ποῖαν τινα αἴγλην ἐπὶ τὸν πτωχὸν ἐκείνον σκαπανέα τοῦ μέλλοντος. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει κακὸν φοβερώτερον τοῦ διδασκάλου τῆς σήμερον, ὅταν τύχῃ ἀπαίδευτος. Ἐχει τὰς ἀξιώσεις τοῦ μεγαλοφροῦς καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ μικροῦ νομίζει ὅτι κατέχει τὸ δεσμεῖν καὶ τὸ λῦειν τῆς ἐπιστήμης, τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλέγχειν καὶ καταδικάζειν, χωρὶς οὐδέποτε νὰ ἐξεβίασε διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ καὶ τῶν ἔργων τὸν σεβασμὸν τῶν ἐξελεγομένων καὶ καταδικαζομένων. Ἐπικρίνει τοὺς γράφοντας χωρὶς οὐδέποτε νὰ ἔγραψεν αὐτὸς γραμμὴν μίαν. Ἐγεινε κησάρ πρὶν ἢ συνελθῆ προτέρων νὰ κομίσῃ ὡς θεράπων τὴν δέσμην τοῦ ραβδόδουλου. Ὅλος ταύτης τῆς οἴσεως, τοῦ κόμπου, τῆς κακίας ἀφορμῆ εἶνε πλὴν ἐλλείψεως ἀνατροφῆς ἢ ἀπομόνωσις ἀπὸ τοῦ κόσμου. Εἰς τὴν λεξισοφίαν καὶ τὴν βιβλιοθήκην του ἄς προσθέσῃ τὴν εὐπρέπειαν τῆς ἐνδυμασίας, τὴν κοσμιότητα τῶν τρόπων, τὸ ἀστεῖον τῶν συνθηδίων, καὶ θὰ γείνη ἀνθρωπικώτερος, ἀλλὰ, καὶ, τολμῶμεν νὰ το πιστεύσωμεν, σοφώτερος ἑαυτοῦ βεβαίως.

Τοιοῦτον ὄρατον πρότυπον διδασκάλου τοῦ κόσμου εἶνε ὁ Egger, καὶ ὅμως οὐδενὸς τῶν συγχρόνων φιλόλογων εἶνε δεύτερος. Γεννηθεὶς τῷ 1813, μετ' ἀξιολόγους σπουδὰς ἠξιώθη τῷ 1839 ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ Γραμμάτων τοῦ βίου διὰ τὴν συγγραφὴν του *Κριτικὴ ἐξέτασις τῶν ἀρχαίων ἱστοριογράφων τοῦ βίου καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀγούστου*. Ὀλίγω μετὰ ταῦτα διωρίσθη καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῇ φιλολογικῇ σχολῇ (faculté des lettres), τῷ δὲ 1854 ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας ἣτις πρὸ ἐτῶν δεκαπέντε εἶχε βραβεύσει αὐτόν. Ὁ Egger, τυχὼν πνεύματος λεπτοῦ, ἀκριβοῦς καὶ παρατηρητικοῦ καὶ ἐννοήσεως τὸν ἀληθῆ προορισμὸν τοῦ φιλόλογου, οὐδέποτε ἐπαύσατο γράφειν καὶ ἐκδίδειν συγγραμὰς ἀξιολόγους, ὧν καὶ μόνος ὁ κατάλογος ἤθελε πληρῶσαι τόπον πολὺν ἐν τῇ Ἑστία. Συγγραφεὶ καὶ εἰς τοὺς μὴ φιλολογοῦντας τὰ μάλιστα ἐνδιαφέροντα εἶνε ἡ ἐπιγραφομένη Ἡellenismos

κινητικὰς ἀντιθέσεις ἃς παρέχει ἀκαταπαύστως ὁ ναὸς, τὰς ἐνδομήχους συγκινήσεις ἃς δὲν θὰ ἠδύνατό τις νὰ διερρηκνεύσῃ χωρὶς νὰ παραγινώ- ρισῃ τὸ βάθος αὐτῶν. Διερχόμενοι τὴν φλιάν τοῦ προῶου εὐρισκόμεθα ἐν τῇ διστανίῳ τῶν μου- σουλμάνων πυλωρῶν, Οὐλθερῶν ἀλλ' ἀναγκαῖον προδόμενον τοῦ χριστιανικοῦ οἴκου. Ἰβνε δὲ πεπι- στευμένη ἢ φύλαξις αὐτοῦ εἰς οἰκογένειαν, παρ' ἣ ἢ ἐντολή αὐτὴ εἶνε κληρονομική. Τρεῖς ἢ τέσσαρες Τοῦρκοι, ὧν ἡ εἴς τις εἶνε ἱκανῶς πρᾶυ- θυμος καὶ ὧν ἡ σοβαρὰ ἀπάθεια δύνανται νὰ ἐκ- ληφθῇ ὡς εὐλάβεια, κεντρίζουσι τὰ σιργίγια αὐ- τῶν, καθήμενοι μ' ἐστιαυριωμένους τοὺς πόδας ἐπὶ ψιθίον.

Διερχόμεθα, τὰ δὲ πρῶτα πρόσωπα ἂτινα συναντῶμεν ἀναγγέλλουσι χριστιανικὴν Βαβυλωνίαν. Πάντες οἱ τύποι τῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν διασταυροῦνται ἐν ταῦθα, πᾶσαι αἱ ἐνδυμασίαι τῆς ὑδρογενεῖας σφαίρας ἀναμειγνύονται, πᾶσαι αἱ γλώσσαι ἀντηχοῦσιν ἐκεῖ, πάντα τὰ δόγματα τελευτοῦσιν ἐν τῇ ναῶ τὴν λατρείαν αὐτῶν. Κα- θολικοὶ, Ὁρθόδοξοι, Ἀρμένιοι, Κόπται, Ἀ- θισίνιοι ἔχουσι τοὺς ἰδιαιτέρους αὐτῶν βωμοὺς· τὰ τιμιώτατα ἱερὰ εἶνε κοινὰ εἰς πάντας, ἀλλ' ἕκαστος λειτουργεῖ κατ' ἰδίαν ὄραν, ἀκοιθίως ὠ- ρισμένῃ ὑπὸ κανονισμῶν παλαιῶν. Τὸ δὲ πλῆθος συννοεῖται μάλιστα εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ ναὶ- δρίου τοῦ περιλαμβάνοντος τὸν τάφον, ἐν ᾧ τρεῖς μόνον δύνανται νὰ χωρήσωσι ταυτοχρόνως, λίαν στενοχωροῦμενοι ὑπὸ τοῦ φύλακος καλογήρου, ὅστις εἰσπράττει πολλὰ πωλῶν κηρία. Ὁ ἀεικί- νητος αὐτος φρουρὴς βασανίζει ἀδιακόπως, ἐξα- ναγκάζων αὐτοὺς εἰς ἕξοδον, τοὺς προσκυνητὰς οἵτινες παραβιάζονται τὸ ἐμπόριον αὐτοῦ καθυ- πστεροῦντες ἐν μακρᾷ προσερχῇ. Γυνὴ αἰγυπτίου φελλάχου, περιμένουσα νὰ ἔλθῃ ἢ σιρὰ τῆς, κά- θηται ἐπὶ τῶν βαθυμίδων θηλάζουσα τὸ βρέφος αὐτῆς, Ἀλβανός τις ὑπομένει καρτερικῶς, δά- κνων μετ' ὀρέξεως τὸν ἄρτον τοῦ Κιρβάσσιος τις προσπεπτωκῶς εἰς τὴν γῆν πλῆττει μετὰ ψόφου τὴν ἔδαφος διὰ τοῦ μετώπου· οἱ φραγκισκανοὶ μο- ναχοὶ σύρουσι τὴν μάλλινον αὐτῶν σάγγην· οἱ ὀρ- θόδοξοι ἱερεῖς συνωστίζονται πολυάριθμοι, λάλοι καὶ πολυπράγμονες. Ἐκ πασῶν δὲ τούτων τῶν καρδιῶν, ἐκ πάντων τούτων τῶν χειλέων μία ἐξ- ἔρχεται ἰδέα, μεταφοραζομένη εἰς εἰκόσιν ἰδιώ- ματα, διατυπωμένη εἰς ποικίλα καὶ διάφορα σύμβολα.

Ἄν δὲ ὁ φιλόσοφος ἐνασμενίζει εἰς τὴν ἰδέαν τῆς υπερτέρας ἁρμονίας τῆς ἀποτελουμένης ἐκ πασῶν τούτων τῶν διαφωνιῶν, ἀλλ' ὁ πιστὸς διατίθεται πρὸς λύπην ἐπὶ τῇ ὕψι τῶν φλογερῶν ἀγώνων τῶν ἀντιζήλων δογμάτων τῶν καταυ- λιζομένων ἐν τοῖς διαφόροις μέρεσι τοῦ μνη- μείου. Τίς περιηγητῆς, θωβόμενος τὰς αἰωνίους ταῦτας διαφωνίας, δὲν ὠνειρεύθη νὰ ἰδῇ ἢ τὰ τέκνα τῆς Ἱερουσαλήμ (ἧς τὸ ὄνομα σημαίνει ἑ-

βραϊστὶ, κατὰ παράδοξόν τινα εἰρωνεῖσθαι, κλη- ρονομῶν τῆς εἰρήνης») παρέχοντα ἐν τῷ πρῶτῳ ναῶ τῆς Χριστιανιστικῆς τῆς παράδειγμα τῆς ὁμοιοῦσας τῆς κρησθηθείσης ὑπὸ τοῦ Κυρίου αὐτῶν; Ὁνειρὸν λίαν φυσικόν, ἀλλ' οὕτως τὴν πρᾶ- γματῶσιν δὲν θὰ συγχωρήσῃ ποτε τάνθρωπινά παθὴ τὰ ἐξυπηρετοῦντα τὰ θεῖα πρᾶγματα.— Ἄλλὰ φαντασίαν τινὰ τοῦ ὄνειρου τούτου δύν- ται τις νὰ ἰδῇ κατὰ τὴν Μεγάλην Ἐβδομάδα, βλέπων τὰ μυστήρια λειτουργοῦμενα ἐν πάσαις ταῖς γλώσσαις τοῦ κόσμου. Ὁ προσκυνητῆς ὁ διατρέχων τότε τὰ διάφορα ἱερὰ εὐρίσκει μονα- χοὺς ὁμιλοῦντας πρὸς τὸν λαὸν συγχρόνως λα- τινιστῆ, ἰταλιστῆ, γαλλιστῆ, ἑλληνιστῆ, ἀραβι- στῆ καὶ ἐν εἴ τι ἄλλῃ γλώσσῃ. Αἱ λιτανεῖαι τῶν διαφόρων δογμάτων τελοῦνται κανηγουρικῶς ἐν τοῖς διαδρόμοις τοῦ κτιρίου, αἱ μὲν τῶν Ἕλ- λήνων ἐν τῷ χορῶ, ἀπολαμβάνοντι ἐκ κοσμημάτων χρυσοῦν καὶ ἐκ ψηφιδωμάτων, αἱ δὲ τῶν Λατί- νων ἐν τῇ προαιωνίῳ σκότει τῇ ἐπικρατοῦντι ὑπὸ τοὺς ὕλους τοῦ Βορρᾶ. Πολλὰκις αἱ εὐσε- θεῖς στρατιαὶ, συναντῶμενα, παρορρίζονται κατ' ἀλλήλων, ἐρίζουσι, συγκρούονται, τὰ δὲ εἰρηνικὰ αὐτῶν σήματα ἐκπλήσσονται ἄγρυπτα αὐτοὺς εἰς μάχην, καὶ τὸ αἷμα ῥέει ἐπὶ τῶν πολλακίς διὰ τῶν αἰώνων αἱμαχθεῖσθαι πλακῶν. Κατὰ δὲ τὴν νύκτα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου τελεῖται παρὰ τοῖς ὀρθόδοξοις ἡ ἑλληνιστῆ ἢ περιεργος τελετὴ τοῦ Ἁγίου Φωτός. Ὁ πατριάρχης, κλειόμενος ἐν τῷ Ἁγίῳ Τάφῳ, μεταδίδει διὰ τοῦ φεγγίτου εἰς τὸ ἀνυπόμονον πλῆθος, τὴ πληροῦν τὴν ἐκκλη- σίαν ἀπὸ τῆς προτερείας, τὸ νέον φῶς, ἕπερ νο- μίζεται φερόμενον εἰς αὐτὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ τινος τῶν ἀγγέλων. Βυζαντινὸς πευδὴ νὰνάψῃ ἐν τοῖς πρῶτοις τὴν λαμπάδα τοῦ ἐκ τῆς οὐρα- νίας φλογὸς καὶ φεύγει πᾶσαυτα μεταδίδων τὴν προσκύνησιν αὐτῆς εἰς τοὺς οἰκείους αὐτοῦ. Ἔ- ριφτοι, ἐλθόντες μακρόθεν, δήσαντες τοὺς ἴπ- πους των παρὰ τὴν ὕψην, ἀναμένουσιν ἵνα με- ταγάγῃσι μέρος τοῦ Ἁγίου φωτός εἰς τὸ χωρίον των. Μανιώδης παραφροσύνη καταλαμβάνει τὸ παραχρῆδες ἐκεῖνο πλῆθος τῶν Ἑλλήνων, ἄγρια δὲ κραυγαὶ διασειοῦσι τὸν ὄλον· εἶνε δὲ σπᾶ- νιον τὸ νὰ τελειωθῇ ἡ τελετὴ αὕτη, προφανῆς κληρονομία τῆς Ὁρησκείας τῶν ἔθνικῶν, ἄνευ σο- βαρῶν δυστυχημάτων. Ἰδίως ἀναφέρεται ἡ διά- σπημος καταστροφὴ τοῦ 1838, ὅτε ἠπερτρακό- σιοι ἀπωλέσθησαν ἐξ ἀποπνιγμοῦ, καὶ ὅτε αὐτὸς ὁ Ἰσραὴλ-Πασσαῶς μόλις καὶ μετὰ δυσκολίας διε- σώθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ θανάτου.

.....

Πολλὰ χριστιανικὰ μνημεῖα προκαλοῦσι τὴν ἡμετέραν προσοχὴν κατὰ τὴν ἐξοδὸν ἀπὸ τοῦ Πα- ναγίου Τάφου, πολλὰ πολυτίμητα ἐρεπίτα. Ἀλλὰ παραλείπω ταῦτα εἰς ἄλλους μάλλον ἐπαθοντάς, ἵνα ἀνέλθω τὴν Ὅδον τῶν στενωγμῶν, κυρίαν

ἀρτηρίαν τῆς πόλεως, καὶ τοὺς σταθμούς τοὺς ἀνακαλοῦντας τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ. Σταματῶ- μεν ὀλίγον πρὸ τοῦ Ἁγίου Τάφου, διερχόμεθα τὸν περιβόλον τοῦ κοπιτικοῦ καὶ ἀβυσσινιακῆς μοναστηρίου, προσεειδόμενοι εἰς τὸν κυκλωτερὴ γορὸν τῆς μητροπολιτικῆς ἐκκλησίας. Ἐν μέσῳ δὲ τῶν σοκῶν καὶ τῶν κάκτων, οἴτινες φέρονται πρὸ τῶν ἀθλίων αὐτῶν κελλίων, ὁμοίαν πρὸς τὰς πλινθοκτίστους καλύβας τῶν παροχθίων τοῦ Νεῖλου, περιφέρονται φελλάχοι, κάτοικοι τῆς Νουβίας, Ἀβυσσίνιοι, ἐπιδεικνύοντες ὄλην τὴν κλίμακα τῶν μελανῶν χρωμάτων, ἀπὸ τοῦ ἐ- λαιόχρου μέχρι τῆς ἀσθόλης, ὅσα ἀναφαίνονται βαθμιαίως ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀπὸ τοῦ Κάβρου μέχρι τοῦ Γονδοκόρου. Ὁ δὲ περιηγητῆς, διερχόμενος τὴν αὐτὴν ταύτην, εἶνε ἐλευθέρως, ἂν θέλῃ, νὰ νομίσῃ ὅτι μετετέθη εἰς τοὺς τροπικούς. Οἱ Κό- πται μοναχοὶ, ἐγκεκορδυλημένοι ἐν τοῖς βαμ- θακεροῖς κυανοῖς αὐτῶν ῥάσαις, ὑπομνήσκουσι τοὺς ἐν Ὁθηαίδῃ προπάτορας αὐτῶν. Οἱ Χριστιαν- νοὶ οὗτοι τῆς Αἰθιοπίας καὶ Αἰγύπτου, οἱ μελα- νοπρόσωποι ἐκεῖνοι καλόγηροι, ἔχουσι ἀπὸ χρό- νων ἀμνημονεύτων τὰ ἱερὰ αὐτῶν καὶ τὰς προ- νομίας ἐν τῷ Ἁγίῳ Τάφῳ. Ἐνθα ὀλοὶ οἱ τύποι τῆς Ὁρησκείας πρέπει νάντιπροσωπεύονται.

Τὸ τζαμίον τοῦ Ὁμάρ.

Τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας ἀφιερῶσαμεν εἰς τὴν μελέτην τοῦ Χαράμ-εχ-Σερῖφ, τοῦ «σε- πτωτοῦ ἱεροῦ», τοῦ περιβόλου τοῦ περιλαβόντος ποτὲ τὸν ναὸν τοῦ Ἱερωδοῦ καὶ ταῦν συναθροί- ζοντος τὰ μωαμεθανικὰ μνημεῖα, ὧν τὸ κυριώ- τατον, τὸ τζαμίον τοῦ Ὁμάρ, εἶνε τὸ τελειότα- τον ἀριστούργημα τῆς ἀραβικῆς τέχνης.

Εἰς τὸ Χαράμ, εἰσέρχονται διὰ τῆς δουτικῆς πύ- λης, λεγομένης Βὰβ-ελ-Μοχρεμπύ, ἧτοι πύλης τῶν κατοίκων τῆς Παρθαρίας. Ὑπὸ τὸν ὄλον καὶ πρὸ τῆς πηγῆς, κεκοσμημένης μετὰ τῆς ἐξε- ζητημένης ἰδιτροπίας τῆς μαυριτανικῆς τέ- χνης, ἐφρουροῦν ἔτι πρὸ δεκαετίας ἄγριοι Μαῦ- ροὶ μετὰ τὸ γιαταγάνιον ἀνά χεῖρας, ἔτοιμοι νὰ ἐκκόψωσι τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀπίστου ὅστις ἤθελε τολμήσῃ νὰ διαβῇ τὴν ἱεράν φλιάν ἄνευ φαρμα- νίου, ἕπερ σπανίως παρεχωρεῖτο.

Ἀλλὰ σήμερον οἱ Μαῦροι ἐξέλειπον, οἱ δὲ φρου- ροῦντες ἱάματι ἐπισαλεύθησαν ἀπέναντι τῆς αὐ- ζούσης συρροῆς Νύραπαίων καὶ τῆς ἀκαθέκτου εὐγλωττίας τῶν βακισίων ἂτινα καταρρέουσι τῶν χειρῶν αὐτῶν δίκην βροχῆς. Μετὰ τὴν δίο- δον δὲ ταύτης τῆς πύλης εὐρίσκεται τις ἐν τῇ Χαράμ, πόλει ἁγία ἐντὸς τῆς πόλεως τῆς κοι- νῆς, ἧς κατέχει σχεδὸν τὸ τέταρτον. Κατέχει δὲ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Ἀμωρεία, πρὸς μὲν Βαρ- ρᾶν ἐξομαλυνθέντος δι' ἰσοπεδώσεως, πρὸς δὲ νό- τον ἐπιμηκυνθέντος δι' ἐπιχωμάτων. Αἱ γιγάν- τιοι ἐργασίαι τῶν βασιλέων τοῦ Ἰουδα κατέ- σκησαν τὴν κορυφὴν ταύτην ἰσόπεδον, ἔχον μῆ-

κος μὲν περὶ τοὺς 500 πόδας, πλάτος δὲ περὶ τοὺς 800.

Τὸ τετράγωνον τοῦτο περικλείεται ἐντὸς πε- ριδόλου τευχῶν ἀρχαίων, ὅστις συνεχίζεται πρὸς νότον καὶ ἀνατολὰς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ τεύχους τῆς πόλεως, πρὸς δὲ βορρᾶν ἐνοῦται μετὰ τοῦ πύρ- γου τῆς Ἀντωνίας, τῆς παλαιᾶς βωβαϊκῆς ἀ- κροπόλεως. Ἐν μέσῳ δὲ τοῦ ὄροπεδίου τούτου δεύτερον ἰσόπεδον, ὅπως ἐστρωμένον διὰ μαρ- μαρίνων πλακῶν, ὑποβασιάζει τὸ τζαμίον τοῦ καλίφου Ὁμάρ, ὅπερ κατέχει ἀκριβῶς τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ὑπερέχει τῆς κρηπί- δος ταύτης, μετὰ μεγαλείου ἀτυγκρίτου γυμνω- νον ὄρατον ἐκ πάντων τῶν σμυρίων τοῦ ὀρίζον- τος τῶν Ἱεροσολύμων.

ἴπτον παντὸς ἄλλου ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ θίξω ὕψος ἐξαντληθὲν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τοῦ Νναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ δὲν θὰ ἐπιχειρήσω νάφηγηθῶ καὶ πάλιν τὴν μεγαλοπρεπῆ διάταξιν τοῦ ὠκίου τούτου τζαμίου τοῦ Ὁμάρ, τὰς ἀ- κτινοβολήσεις τοῦ φωτός ἐπὶ τῶν περιβόλων αὐτοῦ καὶ τὴν ἀεανῶς νέαν πανήγυριν ἧν τοῦτο παρέχει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Διαθλώμενον καὶ ἀλλοιοῦμενον διὰ θυρίδων ὑέλινων σοφῶς κατε- σκευασμένων καὶ ὁτὲ μὲν ζωπουρούμενον ὑπὸ τῶν κρυσταλλίνων ψηφιδῶν τῶν μωσαϊκῶν καὶ τοῦ χρυσοῦ τῶν ὀροφωμάτων, ὁτὲ δὲ ἀμυδροῦμενον ὑπὸ τῆς σκιᾶς τῶν ἐκ πορφύριτου κίωνων καὶ τῶν περσικῶν ταπήτων, παρέχει θέλγητρα ἰσχυρό- τατα, ὧν στεροῦνται καὶ αἱ μεγαλοπρεπέστα- ται τῶν παρ' ἡμῖν ἐκκλησιῶν.

Ὡρας ὅλας διήλθον ἐν ἐκστάσει παρακλου- ὄθων τὰς ἀντανάκλασεις τοῦ φωτός, ἐν ᾗ ἡμεροῦ- μιν τῶν συναξαρίων ἂτινά μοι διηγείτο ὁ ἱμά- μης περὶ τῆς πέτρας τοῦ Σαχρά, τοῦ παλαιού τούτου θυμασθηρίου ὀλοκαυτώματος, ἀπορῶ- γος βράχου, παρατεταρμμένου καὶ διεφθαρμένου ὑπὸ τοῦ χρόνου, ὅστις εἶνε ἀνιθρυμένος ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ γυμνότητι ἐν μέσῳ τῶν πολλῶν ἐν ταῦθα πολυτίμων ὄλων τῶν καλλιτεχνικῶς ἐξ- ειργασμένων· ἢ χειρ τοῦ Δαυὶδ λέγεται ἐγγί- σασα αὐτόν καὶ ὑπὸ τῆς χειρὸς τῶν ἀγγέλων κρατεῖται ἀνηρημένος ἀνώθεν τῆς ἀβύσσου.

Ὁ Ἱουδαίος.

Ὁ παράδοξος αὐτὸς τόπος ἔχει τὴν χάριν νὰ παρέχῃ ἐν αὐτῷ ὁ ἀγγίγονος βίος ἀδιακόπως τὸν εὐγλωττον ὑπομνηματισμὸν τῆς παρελθούσης ἰ- σταρίας, τὴν δι' εἰκότων παράστασιν τῶν σκέ- ψειν ἃς ἐμπνέει αὕτη ἡ ἱστορία. Τούτου ἔσχον σήμερον νέον δεῖγμα μεταβαλίων νὰ ἴδω τοὺς Ἰουδαίους ὀρηνοῦντας παρὰ τὸν τοίχον τοῦ ναοῦ, πρὸς τὸν θάλαμ ὅπερ τὰ Ἱεροσολύμα ἐπιφυλάσ- σουσιν εἰς τὴν ζένον καθ' ἑκάστην Πηρασκευὴν. Τὸ περιτελιμα τοῦ Χαράμ τὸ πρὸς Ἀνατο- λὰς, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς πόλεως καὶ παρὰ τὴν

γέφυραν τῶν Μακκαβαίων, διετηρήθη ἐφ' ὕψους μέγα οἶον ὑπῆρχε κατὰ τοὺς ἀπωτάτους χρόνους ὅτε ὁ Ἰσραὴλ κατεῖχεν ἐν εἰρήνῃ τὴν πόλιν τοῦ Δαυὶδ· σύγκριται δ' ἐκ σειρῶν πετρῶν παμμεγίστων, ἐξεχουσῶν βαθυμηθῶν πλειότερον ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, καὶ ἔχει ὄψιν παρατετριμμένην καὶ σεβασμίαν. Τὸ ἠρειπωμένον τοῦτο μνημεῖον ἢ παράδοσις ἀποδίδει πιθανώτατα πάντων εἰς τὸν βασιλέα Σολομῶντα. Μεταξὺ δὲ τοῦ τείχους τούτου καὶ τῶν νεωτέρων καλυβῶν ἀφείθη διάδρομος, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, εἰς οὗς ἢ εἰς τὸν πρόναον εἰσόδος εἶνε ἀπηγορευμένη αὐστηρώς, ἠγγράσαν παρὰ τῶν Τοῦρκων ἀντι χρημάτων τὸ δικαίωμα νὰ ἐρχονται καὶ κλαίωσιν ἐπὶ τὰ εἰρήπια τῶν μνημείων τῶν ἑαυτῶν προγόνων.

Γίνεται δὲ τοῦτο παρ' αὐτοῖς κατὰ παράδοσιν παλαιάν, ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἐπὶ Τίτου διασποράς. Οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ Πέρσαι, οἱ σταυροφόροι ἀλλεπαλλήλως εἰσέποαζον ἐκ τῆς ἐθνικῆς ταύτης εὐλαθείας τῶν Ἰουδαίων φόρον βαρὺν, οἱ δὲ φιλοχρήματοι προγεγραμμένοι ἐπλήρωσαν αὐτὸν κατ' ἀκολουθίαν εἰς τοὺς ἀλληλοδιαδόχους δεσπότας τοῦ πατρίου αὐτῶν κλήρου, τιμῶντες πλείονος ἢ τὸν ἴδιον χρυσὸν τὴν ἄφατον χαρὰν τοῦ θίγειν τὰ λείψανα τοῦ μεγάλου αὐτῶν βασιλέως καὶ τὴν πύλην τοῦ πατρῷου περιβόλου ὅθεν ἐκδιώκονται. Ὁ ἅγιος Ἰερώνυμος μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἀρχαιότητος τοῦ ἔθους τούτου ἐν τινι τῶν ἐπιστολῶν του. «Θά ἴδῃτε αὐτόθι τὸν πενηθῆρα τοῦτον λαὸν ἐρχόμενον καὶ ὀρνεύοντα ἐπὶ τῶν εἰρηπίων τοῦ ναοῦ του» ἔγραφεν. Ἰκεῖ μεταβάς ἔμελλε φιλοσόφος τις νὰ διαλογισθῆ τὴν ἐπίμονον ζωτικότητα τῶν Ὀρθόδοξων καὶ τὴν μυστηριώδη ἀποδοκιμασίαν τῆς ἑβραϊκῆς οἰκογενείας.

Παρὰ τοὺς πόδας τοῦ γιγαντείου τείχους, πρὸς τὴν πρώτην σειρὰν τῶν λίθων, ἥς τοῦ ὕψους μόλις ἐρικνοῦνται αἱ κεφαλαι, συνωστιζέται κληθὸς πυκνὸν καὶ καλύπτει τὰς λατρευτὰς πέτρας δι' ἀσπασμῶν, θωπειῶν καὶ δακρῶν. Καὶ τινες μὲν φέρουσι τὴν ἐγχώριον στολήν, μετάξιν αὐτῶν δὲ ἔνδυματα λαμπρῶν χρωμάτων, ἀλλὰ τὸ μέγιστον πλῆθος, Ἰουδαῖοι ἐκ Πολωνίας, Ῥωσίας, Βλαχίας φέρουσι τὴν ἀνεκδιήγητον ἐκείνην ἐνδυμασίαν ἣτις ἐξέπληξεν ἡμᾶς τὰ μέγιστα ἐν Σαφῶδ ὅπου εἶδομεν αὐτὴν τὸ πρῶτον. Καὶ αἱ γυναῖκες δὲ, περιβεβλημέναι τοὺς λευκοὺς αὐτῶν πέπλους, μετέχουσι τῶν εὐλαβῶν τούτων ὀρνεύων.

Ἴδετε αὐτοὺς πάντας, ἑκατοστίας ὄλας, περισφίγγοντας τὰς πέτρας διὰ τῶν γαμψῶν αὐτῶν χειρῶν, ταλαντεύοντας τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ σῶμα κατὰ τὰς ἐρρυθμούς κυμάσεις τῆς ἀναταλιχῆς προσευχῆς, ψαλλομένης διὰ φωνῆς ὁξείας τοὺς ὄρνθους τῶν προφητῶν ἢ λιτανείας ἐν τῷ ἀγροτικῷ γερμανικῷ ἰδιώματι. Ἔστιν

ὄτε τὸ ἄσμα καὶ αἱ δονήσεις τῆς κεφαλῆς καθυσχάζουσιν, ἔπειτα δ' ἐπὶ τῇ κραυγῇ τοῦ κορυφαίου ἢ μακρὰ σειρά τῶν ὑπεστρωμένων σισύρα πιλίσκων, τῶν σαρικίων, τῶν εὐρωπαϊκῶν πέλων ἀρχίζει πάλιν νὰ κατέρχηται καὶ νὰ ἀναβαῖνῃ μετὰ κινήσεων κυμάτων μαινομένων. Πολλοὶ κλαίουσιν ἀληθῶς ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ κληροῦ τείχους τοῦ καλύπτοντος αὐτοῖς τὴν θέαν τοῦ ὄρους Ἄμωρεῖα καὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ Σολομωντείου ναοῦ. Ὁ μουσουλμάνος ὁ μεταβαίνων πρὸς προσευχὴν εἰς τὸ τζαμίον καταρᾶται τοὺς μυκτηρίζομένους τούτους Παρίας, οἱ δὲ περιηγῆται οἱ ἐλθόντες πρὸς διασκέδασιν ἀνακαγχάζουσιν ἐπὶ τοῖς κομικοῖς ἐπεισοδίοις τῆς σκηπῆς ταύτης· ἀλλ' ἐκεῖνοι, μένοντες ἀπαθείς ὑπὸ τὴν περιφρόνησιν καὶ τὴν ὕβριν, ῥίπτουσι κάτωθεν βλέμμα κατὰ μεστον μίσους εἰς τὸν ἀπίστον καὶ ἐξακολουθοῦσιν, ἀνευ περισπασμοῦ τινος τῆς διανοίας, τὴν ὀρηνωδὴ αὐτῶν μνημόσυον ἐερτήν.

Οἶκτος ἄρρητος καταλαμβάνει τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς αἰωνίου ταύτης δυστυχίας, τοῦ πατριωτισμοῦ τούτου τοῦ μὴ ἔξασθενούντος, καίπερ μὴ τρεφόμενον. Ἡ καρδία σφίγγεται καὶ ὁ νοῦς ταρασσεται. Τίς ἱστορικὴ ἐπαγωγὴ ὅα ἠδύνατο νὰ ὑπερβῆ κατὰ τὴν παραδοξίαν καὶ τὸ ἀπίθανον τὸ πραγματικὸν τοῦτο γεγονός, τὴν ἐμφάνισιν, λέγω, τοῦ αἰδίου τούτου λαοῦ ὅστις ἐπανερχεται ἐκ τῶν μυθῶν τῶν μυθικῶν αἰώνων εἰς τὸ μέσον τοῦ νεωτέρου βίου, ὡς τὸ φάσμα τοῦ Bar-Gioras ἐν μέσῳ τῶν Ῥωμαίων, ἵνα καταρασθῶσι κακουργίαν ἔχουσαν ἡλικίαν διςχιλίαν ἐτών, ἵνα δεθῆ καὶ ὀρνηθῆ, μετὰ πάθους ἐσασὶ νέου, ἐν γλώσσῃ ἐκλιπούσῃ, ἐπὶ τῶν εἰρηπίων ναοῦ ἀφιερωμένου εἰς λατρείαν νεκρῶν ; . . .

Ἀπέναντι πάντων τῶν κλάδων τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας, ὡς ὁ Ἰσραὴλ ἀπέναντι τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἢ Ἰουδαϊκῆ φυλῆ μισουμένη καὶ ἀποκεκλεισμένη ζῆ μόλις ἐν τῇ ἀθλιότητι αὐτῆς, καίτοι ὑπάρχουσι τινὰ καθιδρύματα ὀφειλόμενα εἰς τὴν γενναιωδωρίαν τῶν ἐν Εὐρώπῃ πλουσίων δημοθησκῶν τῆς.

Οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ, ἀγνοοῦμενοι καὶ περιφρονοῦμενοι καίπερ ὄντες πολυάριθμοι, ἐγκεκλεισμένοι ἐν συνοικίᾳ πνιγηρᾷ καὶ ἐν συναγωγῶσι σκοτειναῖς, ἐκδιωκόμενοι ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῶν καθηγιασμένων ὑπὸ τῆς Γραφῆς, τοῦ Βυάγγελίου ἢ τοῦ Κορανίου, τρέφουσιν εἴπερ τινὲς ἄλλοι ἀξιώσεις μέλλοντος καὶ τὴν πεποιθῆσιν ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως. Ἀφικνοῦνται ἐκ πάντων τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης, παράδοξοι οἶους ἀπειράθην νὰ εἰκονίσω αὐτοὺς, μετὰ τῆς αὐτομάτου κανονικότητος τῶν μεταναστευόντων πτηνῶν, ἵνα προσδέσῃσι τάρους εἰς τὰ μνήματα τὰ προγονικά. Ἀριθμὸς τις ὅα παράσχῃ ἰδέαν τινὰ

τῆς ἀριθμητικῆς αὐτῶν σημασίας, ἣτις ἐλαχίστην ἔχει ἀναφορὰν πρὸς τὴν θρησκευτικὴν καὶ πολιτικὴν αὐτῶν σημασίαν, ἣτις εἶνε οὐδαμῆν ἴσως. Ἐκ τῶν κατοικῶν τῶν Ἱεροσολύμων, οἵτινες ἀναβαίνουν εἰς 26,000 ψυχῶν περίπου, οἱ Ἰουδαῖοι εἶνε 14,000, ἦτοι ὑπερβαίνουν τὸ ἡμισυ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ. Τὸ δὲ ὑπόλοιπον τῶν κατοικῶν συνίσταται ἐξ 7 ἢ 8,000 χριστιανῶν καὶ 4 ἢ 5,000 μωαμεθανῶν, ὧν οἱ πλείστοι εἶνε Βεδουῖνοι τῆς ἐρήμου ἢ πολλοὶ Ἀραβες, οἱ δὲ λοιποὶ Τοῦρκοι ὑπάλληλοι καὶ στρατιῶται.

Οἱ μωαμεθανοὶ αἰροῦνται ἡσύχως ὑπὲρ τὰς ἄλλας συστάδας, θεωροῦντες καὶ οὗτοι τὰ Ἱεροσόλυμα ὡς πόλιν ἱερὰν, τιμῶντες τὸν προφήτην ἐν τῷ Χαράμ, καλοῦντες τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν προσευχὴν ἐκ τοῦ ὕψους τῶν κωδωνοστασιῶν μετασκευασθέντων εἰς μινάρους, ἐπιτηροῦντες τοὺς χριστιανούς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἕτινα παραχωροῦσιν αὐτοῖς, παρεμβάλλοντες ἐν αὐτοῖς τὸ ἀδιαφιλονεικῆτον αὐτῶν κῆρος, στοιχεῖον ἰσορροπίας ἀναγκαῖον, λίθον ἀκρογωνιαῖον ὅστις συνέχει τὴν συναρμογὴν ὕλων ἑτερογενῶν καὶ ἐμποδίζει τὴν κατάρσει αὐτῶν ἐν ἀναρχίᾳ καὶ αἵματι.

ΘΕ Ῥώσσοι.

Σήμερον μετέβημεν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν Ῥωσικῶν καθιδρυμάτων, ἀπερχόμενων δεκά λεπτά ἀπὸ τῆς πόλης πρὸς τὴν λεωφόρον τὴν ἀγούσαν εἰς Ἰόπην τῆς Συρίας. Ἐξ ἰουδιήποτε σημείου τοῦ ὄριζοντος καὶ ἀν παρατήρησις τις τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸ ὄμμα προσελκύεται καὶ καταλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ λευκοῦ τούτου δόχου τοῦ ἐπιστέφοντος τὸν δυτικὸν λόφον, ὑπερκειμένου ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἐπιμηκυνωμένην κατὰ τὴν βάσιν τοῦ λόφου ἐκείνου. — Εἶς τε τὸν κατερχόμενον ἐκ Ναπολὸύζης (Νεαπόλεως) ὧς καὶ εἰς τὸν ἐξ Ἰόπης ἀναβαίοντα τὴν ἐκκλησία αὐτὴ ἢ ὑπὸ οὐρανὸν περιστερομένη εἶνε ἡ πρώτη ἐμφανιζομένη εἰς τὸν περιηγητήν, ὡσεὶ τις σκοπὸς ἢ φρουρὸς τῆς πόλεως· μᾶλλον δὲ τοῦ ἐλληνικοῦ σταυροῦ καὶ τῆς σημαίας τῶν τσάρων ὅα διδᾶσκουσιν αὐτὸν ὀπλοῦτος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν οἰκοδομῶν τούτων τὴν ἐθνότητα εἰς ἣν ἀνήκουσιν.

Ὁ πρόξενος, κατοικῶν ἐν τινὶ κομψῇ ἐξοχικῇ οἰκίᾳ ἐκτισμένην ἐν τῇ συστάδι τῶν οἰκοδομῶν τούτων, ὑποδέχεται ἡμᾶς μετὰ φιλοφροσύνης καὶ δεικνύει ἡμῖν ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ μετὰ ἀρεσκείας εὐνοήτου τὸ ἔργον τὸ ὀφειλόμενον εἰς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ δξύνοναν τῶν συμπολιτῶν του· οὐδὲν λείπει ἀπὸ τῆς μικρᾶς ταύτης μοσχοβιτικῆς πόλεως, περιεχούσης νοσοκομεῖον ἐξήκοντα κλινῶν, ἐγκαταστημένων ἐν πάσῃ δαψιλείᾳ καὶ ἀνάσει, φαρμακεῖον, ξενῶνα κατὰ τὴν παλαιὰν σημασίαν τῆς λέξεως, οἶκον πρᾶρισμένον διὰ πτωχοῦς προσκυνητὰς μετὰ δωμάτων κομφοτέρων προωρισμένων διὰ τοὺς εὐπωρωτέρους περιηγητὰς, παρεκκλησίαν ἐσωτερικὴν,

ἐκκλησίαν μεγάλην καὶ ὠραίαν, παραρτήματα πολυπληθῆ. Ἴατροι, φαρμακοποιοὶ, νοσηλευταὶ, κυρίαι νοσοκόμεοι ἀναμένουσι τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἀπόρους. Ἀνδρὶ δὴν νὰ διεξέλθῃ διὰ μακρῶν τὰ πολλὰ καθ' ἕκαστα εὐεργετήματα, μαρτυροῦντα χεῖρα γενναίαν τε καὶ προβλεπτικὴν· ἐκ πάντων δὲ τούτων ἐμποιεῖται ἐντύπωσης ἀκατανίκητος δυνάμειος, πλοῦτου, καρτερίας καὶ ζωτικότητος ἣτις ὁρθῶς κατανοουμένη χρησιμεύει ἴν' ἀποδώσῃ εἰς τὰ ἐλάχιστα πράγματα ἅπασαν αὐτῶν τὴν ἀξίαν καὶ τὸ ὕψιστον αὐτῶν διάφορον. Λέγουσιν ὅτι ἡ Ῥωσία ἤδη κατέρυξεν ἢ ὀρθότερον εἶπεῖν, ἔσπειρε τέσσαρα ἑκατομμύρια ἐν τῷ ἀγρῷ τούτῳ, ὅστις δὲν ὄα μείνη ἀργός. Παραβάλετε τὸ ποσὸν τοῦτο πρὸς τὰς ἄλλας χιλιάδας φράγκων ἃς ἀποστέλλουσι τὰλλα κράτη εἰς τοὺς δημοθήσκους αὐτῶν καὶ συμπεράνατε ἐντεῦθεν περὶ τῆς ἰσχύος τῆς ἐνεργείας τῆς ἑκατέρωθεν ἐπιτελουμένης.

Καὶ ταῦτα μὲν πάντα οὐδὲν εἶνε ἔτι, εἶνε μόνον τὸ διάγραμμα· ἀν δὲ παρατηρήσωμεν τοὺς παραδόξους ζένους τοὺς ἀναμενομένους ἐν ταύτῃ τῇ κατοικίᾳ, ἐκπλησσομένα, ἢ, μᾶλλον εἶπεῖν, καταπτησσομένα κατὰ τρόπον ὅλως ἄλλοιου.

Οὐδὲν δύναται νὰ καταστήσῃ ἐννοητὸν εἰς τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν, τὴν ὅλας ἀζηθῶ τοιούτων ἐντυπώσεων, τὸ βεῦμα πυρσώδους εὐλαθείας τὸ ῥίπτον εἰς τὴν ἀγίαν Γ' ἢ 4,000 προσκυνητῶν Ῥώσων καθ' ἕκαστον ἔτος. Ἰνα κατανοήσωμεν τὴν εἰρηνηκῆ ταύτην σταυροφορίαν, πρέπει νὰ αναμνησθῶμεν τῶν ἀπορριμῶν τῆς ἀδικαίας πίστεως, τῶν προμάχων τῆς καθολικῆς Εὐρώπης ἐν Ἀνατολῇ, τῶν συντρόφων Πέτρου τοῦ Ἐρημίτου, τῶν προδρόμων ἐκείνων τῶν σταυροφόρων, οἵτινες ἀφικνοῦντο πεζοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα, φέροντες διὰ χειρῶν τὴν δοκιμασίαν βακτηρίαν, ἐκ τῶν μυθῶν τῆς Φλόινδρας ἢ τῆς Βρετανίας. Ἐντεῦθεν οὐδὲν δύναται κάλλιον τοῦ θεάματος τούτου νὰ βοηθήσῃ ἡμῖν εἰς ἀποκατάστασιν τῶν ἱστορικῶν ἐποχῶν. Ἰγπὸ πολλὰς ἐπόψεις ὁ Ῥωσικὸς οὗτος λαὸς εὐρίσκεται ἀκόμη ἐν ἡ καταστάσει οἱ πατέρες ἡμῶν κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα, ἐν τῇ αὐτῇ βαθμίδι ἰσχυροῦ ζήλου καὶ ἀπλότητος. Βοηθούμενος δὲ ὑπὸ κυβερνήσεως ἣτις μεριμνᾷ περὶ τῆς χρησιμοποίησεως τοιούτου μοχλοῦ, κινεῖται κατὰ περιόδους ἐν ταῖς μυχοῖς τῶν ἐκτεταμένων αὐτοῦ χερσῶν δίκην μεταβάσεώς τινος πτηνῶν τοῦ Βορρᾶ. Ὁ ἀγρότης τῆς Μικρᾶς λεγομένης Ῥωσίας, ὁ μουζίκος τῆς Νόσχας, ὁ δουλοπάροικος τῆς Σιβηρίας, ὁ Κιρκάσιος τῶν χριστιανικῶν τοῦ Καυκάσου ἐπαρχιῶν, ὁ Βουλγαρὸς τοῦ Λουδάβως, οἱ ἔμποροι τοῦ Νότου ἢ τοῦ Ἀρχαγγέλου συνεννοῦνται ἐν Ὀδησσῷ, ἐνθα τὰ ἀτμόπλοια παραλαμβάνουσιν αὐτοὺς δωρεάν καὶ μεταφέρουσιν εἰς Ἰόπην. Ἐκεῖθεν δὲ πορεύονται πεζοῖ, ψάλλοντες ὕμνους, τὴν μακρὰν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν διὰ τῶν ὄρων εἰς

την δρόσον τῶν διαυγῶν της υδάτων, τὴν ὅποιαν ἐγὼ ματαίως ποτῶ καὶ ὀνειρεύομαι καθ' ἑσπέραν ἀπὸ τῆς φλογερᾶς καμίνου τῶν Ἀθηνῶν, μόλις ἀπ' ἄλλοις τὸ θέαμα τῶν πράσινων ὀφθῶν της, —καὶ θέλεις πάλιν νὰ φύγῃς, καὶ σχεδιάζεις ταξείδια πρὸς βορρᾶν, καὶ ἐπιθυμῆς κλίματα δροσιερώτερα. Δροσιερώτερα κλίματα! Βίσι καὶ τῆ ἀληθείᾳ ἀνεκτίμητος! Δὲν σε ἔρακεῖ λοιπὸν ἡ δρόσος τῆς βορείου Ἰταλίας, δὲν σε φθάνει ἡ ζωογόνος ἐκεῖνη αὔρα, τὴν ὅποιαν σοῦ στέλλουν αἱ χιονοσκεπεῖς τῶν Ἄλπεων κορυφαί, ἀλλὰ θέλεις ἄλλην, ἀκόμη δροσιερωτέραν διαμονήν! Ἐπρεπε νὰ σε εἶχα ἐδῶ, εἰς τὰς Ἀθήνας, αὐτὰς τὰς ἡμέρας, καὶ τίτε νὰ ἐβλεπα, τί ἤθελες ποιήσαι! Βίβλιοκτῶ βραθυμὸ βραμύρου εἰς τὴν σιάν, ἀγαπητή μου, ἤξεύρεις τί ὀκείπη; Ὁκείπη εἰς βαθμὸς περισσώτερον ἀπὸ τὰ θερμά σου ἐκεῖνα λουτρά, τὰ ὅποια, ὡς ἐνθυμῆσαι, σοῦ ἐπροξέδουν σχεδὸν λειποθυμίαν. Δὲν ἐμιλῶ περὶ τοῦ καύσωνος ἐν ὑπαίθρῳ, διότι δὲν τὸν ἠσθάνθη καὶ ἀπορῆγυα νὰ τὸν αἰσθῶ. Ἰδιαιτέραν κλίσιν πρὸς τὰς καλῆτους τοῦ ἡλίου ἀκτίνας δὲν ἔχω, δόξα τῷ Θεῷ, οὐδὲ ὁμοιάζω τὸν καλὸν μας ἐκεῖνον φίλον, ὅστις ἐξήρχετο τὴν μεσημβρίαν ἀσκεπής, καὶ ἐμειδία παραδόξῳ οἴκτου μειδίαμα πρὸς τοὺς φοροῦντας πῖλον καὶ κρατοῦντας ἀλεξιήλιον. Ἄλλως τε καὶ τίποτε δὲν με ἀναγκάζει νὰ ἐξέρχωμαι τὴν ἡμέραν εἰς τὰς ἐδούς τῶν Ἀθηνῶν ἀφίνω τὸν βουγᾶν καὶ τὰ ἐμπορικὰ διὰ τὸ ἐσπέρας, καὶ λυποῦμαι ἐκ βῆθους καρδίας τὰς δυστυχεῖς ἐκεῖνας, τὰς ὅποιαις βλέπω ἀπὸ τὰ παράθυρά μου περιφερομένας εἰς τὰ μαγαζιά ἐν μέσῳ μεσημβρίας διὰ μισὴν πῆγυον κορδέλλα, ὡς πολλάκις— επίτρο-ποιος ἐννοεῖται μοῦ συνεβή καὶ σοῦ συνεβή. Λέγουσιν ἄνω, ἐπι τοῦ ὑπὸ τὸν ἡλίων καύσων τῶν τριῶν τεσσάρων τελευταίων ἡμερῶν ἦτο ἀληθὴς καμίνου πνοή· ἐπὶ ὅσων τὸν περιεφρόνησαν μετενήσαν πολλοί, καὶ ἐπὶ τινῶν μάλιστα ἐκ τῶν πολυμροτέρων ἔπαθεν ἡ υἷα— ἄλλον, ἐννοεῖται, ἡ σωματικὴ καὶ ἄλλων ἡ διανοητικὴ. Εἰς τοῦ καύσωνος τοῦλάχισον τὴν ἐπίδρασιν ἀποδίδονται παρὰ τῶν ἀρροδιῶν ἐκακτὰ τινὰ γεγονότα, ὅποια δὲν συμβαίνουν συνήθως εἰς τὰς ἡμέρας καὶ μονοτότους Ἀθῆνας, καὶ τῶν ὁποίων ἥρωες— ἡ θύματα, ἂν ἔλεγε— ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὀμόφυλοι μας! Ὅσως ἐν παραδείγματι προχθὲς ἀπειροσθέν, ὡς μοὶ εἶπον, τρυφερά τις νεανίς ν' αὐτοκτονήσῃ, λόγῳ μὲν, ἐπὶ ἡ περιπαθῆς της καρδία, ἀπὸ καιροῦ ψάλλουσα μόνη, δὲν κατόρθωνε νὰ ψάλλῃ ἐν δυοιδίᾳ, πράγματι ὁμῶς, ὡς ἔμαθον, διότι τὴν προτεραιαν ἐπὶ τῆς ἀδελφῆς ὄρας εἶχε περιέλθει τὰς ἐδούς Αἰόλου καὶ Ἑρμοῦ, διὰ νὰ εὖρη κοιλία ἀρμόζοντα εἰς τὸ μακρὸν corsage τῆς à la Pompadour ἐνδυμασίας της. Ἄλλως τινὸς καμψῆς ἑσπαιανίδος τοσούτον ἐξῆρθε, λέγουσι, τὴν ζήλοτυπιαν ὁ καύσων τοῦ

ἡλίου, προστεθείς εἰς τοῦ μαγειρείου τὸν καύσωνα, ὅτε ἐλίγου δαῖν ἐξερρίζωνε τὸν μύστακα τοῦ σπαθοφόρου της δορυφόρου, εἰς ὅραν παρεξουσιᾶν προλαμβάνων ἐκεῖνος δὲν ἐδρόσειε κάπως τὰς παρειὰς της διὰ τῶν στιβαρῶν του χειρῶν. Τρίτη τις ἄλλη ἐξέρριφθη πρὸ τινων ἡμερῶν εἰς τὸ φρέαρ τῆς οἰκίας της, ζήτοῦσα— ὄχι τὸν θάνατον, ὑποθέτω, ὡς ἔγραψαν αἱ ἐφημερίδες, ἀλλ' ἀπλῶς μόνον ὀλίγον ὑδωρ δροσιερόν! Βλέπεις λοιπὸν τοῦ εὐρισκόμεθα, καὶ εὐλόγει μάλλον τὸν Θεόν, ὅτι δὲν εἰσαι εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀντὶ νὰ ἀγνωμονῆς πρὸς τὴν δρόσον καὶ τὴν χλόην τῆς λίμνης σου.

Ἐν τούτοις, μ' ἕλον αὐτὸν τὸν καύσωνα καὶ τοὺς σπουδαίους του κινδύνους, ἐτόλμησα τὴν παρελθούσαν κυριακὴν νὰ μεταβῶ εἰς τὸ Ἀρσάκειον. Ἐπρόκειτο τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην νὰ γείνομαι ἐξετάσεις τῆς μουσικῆς νὰ δημοσιευθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν γενικῶν ἐξετάσεων καὶ νὰ ἀπονεμηθῇ συνάμα καὶ τὸ βῆξιον βραβεῖον, δι' οὗ κατ' ἔτος, ὡς γνωρίζεις, ἀμειβεταὶ ἡ ἐπιμελεστήρα καὶ χρησιωτέρα τῶν μαθητριῶν τοῦ πολυτίμου αὐτοῦ καταστήματος. Εἰς τὴν Ἥστίαν αὐτῆς τῆς ἐβδομάδος ὁ ἀναγνώστης, νομίζω, λεπτομερῆ τινα σημειώσιν περὶ τῆς συστάσεως τοῦ βῆξιου βραβεῖου, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέχω ἐγὼ βῆξιου βραβεῖου, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέχω ἐγὼ πάσης περὶ αὐτοῦ λεπτολογίας. Σοῦ σημειῶ μόνον ὅτι ἡ ἐφετεινὴ τοῦ Ἀρσάκειου τοσιόμε ἦτο σεμνοτάτη τις νεανίς ἐκ βῆξιου, Ἰουλία Ῥηγοπούλου καλουμένη, ἧτις τρέμουσα ἐκ τῆς συγκινήσεως καὶ πορφυρᾶ ἐκ τῆς αἰδοῦς ἔλαβε προσελθοῦσα ὡραίαν ἀνοδοδεμένη ἐκ τῶν χειρῶν τῆς κυρίας Μαυροκορδάτου καὶ τὸ χιλιόδραχμον βραβεῖον παρὰ τοῦ γραμματέως τοῦ Ἀρσάκειου.

Τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἐγένοντο ἐπίσης αἱ ἐξετάσεις τοῦ προτύπου σχολείου, ὅπερ συνέσταντο πρὸ ἐνός ἔτους τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ὡς παράρτημα τοῦ Διδασκαλείου, πρὸς πρακτικὴν ἀσκῆσιν τῶν νεοφύτων διδασκαλῶν. Σοῦ τὰς ἀναφέρω, μολονότι δὲν τὰς εἶδα, διότι πολλοὶ τῶν παρευρεθέντων μοὶ ἐλάλησαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ περὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀληθῶς ἀποτελεσμάτων τοῦ νέου συστήματος τῆς διδασκαλίας, ὅπερ ἐφηρμόσθη ἐν τῷ νεοσυστάτῳ σχολείῳ. Τὸ σχολεῖον αὐτὸ εἶνε μακρὰν τῆς πόλεως, ἐπισθεν τοῦ βασιλικοῦ κήπου, καὶ οἱ μαθηταὶ του εἶνε κατ' ἀνάγκην παῖδες ἀροτῶν καὶ χωρικῶν. Αἱ ἐξετάσεις ἐν τούτοις τῶν πτωχῶν ἐκαίνων παιδιῶν, οἵτινες οὔτε ἐορτήσιμα ἐφόρον οὔτε ἐξ ὑπερτροφίας ἐπασχον, κατέδειξαν ἐκφάνως καὶ πάλιν— ἂν ὑποσέβῃ βεὶ ὑπῆρξεν ἀνάγκη νέας τοῦ πργαμματος ἀποδείξεως, — δύο τινά: πρῶτον, ὅτι ἡ ἀγάπη τῶν γραμμάτων δὲν εἶνε συνήθως τοῦ πλούτου περίσσευμα, καὶ δεύτερον, ὅτι ἀνάγκη βίβλικης μεταβολῆς τοῦ συστήματος, ὅπερ διέπει μέχρι σήμερα τὴν δημοτικὴν μας ἐκπαίδευσιν. Γὰ παιδιὰ δὲν πρέπει νὰ διδά-

σκωνται ὡς παπαγάλου, ἀναγκαζόμενα ν' ἀποστηθίσουν πράγματα τὰ ὅποια δὲν ἐννοοῦσιν, ἀλλὰ νὰ ἐκπαιδεύωνται ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀλαφροῦ του τοιουτοτρόπως, ὥστε νὰ ἐξυπνᾶ ἡ νεαρά των διάνα, ἀναβαλόντων βαθμίδα πρὸς βαθμίδα τὴν κλίμακα τῶν γνώσεων, καὶ νὰ μορφωθῆναι ἡ εὐπλαστος καρδία των, ἀποκτῶσα βαθμηδὸν τὴν ἀγάπην τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ. Ἄλλωως... — πλὴν ὃὰ ἐξολισθῆσω εἰς φιλοσοφίαν, τὴν ὅποιαν καὶ σὺ βαρύνεσαι, κ' ἐγώ, — ἰδίως τώρα, ὅτε περιέρρομαι ἀπὸ ἰδρώτα διὰ νὰ σοῦ γράψω τὰς ὀλίγας αὐτὰς γραμμὰς.

Τὸ παρελθὸν σάββατον ἐκηδεύθη ἐν Ἀθήναις, μετὰ μαρασμῶν πολυχρόνιον καὶ ἰόσον, ἧτις εἶχε μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐκμολύθησιν πᾶσαν ζωικὴν της δύναμιν, . . . τίς νομίζει; Ἦ χῆρα τοῦ Ὀδυσσεως Ἀνδρούτσου! Οὐδὲ κἀν ἐφκινάξεσο ἴσως, ἐπὶ ἐξῆς εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐνενηκοντούτις περίπου, ἔρημος, μόνη καὶ λησμονημένη ἐν τῷ πενιχρῶς— ὄχι οἰκίας, ἀλλὰ σχεδὸν καλύβης, ἡ περικαλλῆς ποτε ἐκεῖνη ἀμαζών, ἡ Ουαλερὰν ἔτι νεανίδα εἶχε συζεύξει μετὰ τοῦ ὀπληρηγοῦ τοῦ Ὀδυσσεως ὁ φοβερός τῆς Ἡπείρου τύραννος Ἀλῆ-Πασσᾶς, ἧτις καὶ ὄλον τὸν μέγαν ἀγῶνα τοῦ 1824 παρηκολούθει, πότε ἔγγυθεν καὶ πότε μακρόθεν τὸν πολυπλήνητον σύζυγόν της, μέχρις οὗ τὸν ἐθρήνησε τέλος κρεμάμενον ἀπὸ τῶν προμαχῶνων τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ ἧς ὁ βίος ἐλόκληρος ὑπῆρξε σειρά δυστυχημάτων καὶ δακιμασιῶν. Μὴ βαρυθυμῆς ὁμῶς διὰ τὴν ἀγνοίαν σου, διότι πολλοί, οἱ πλείστοι σχεδὸν τῶν ἐν Ἀθήναις ἡγνόνων ὡς καὶ σὺ, μέχρι τοῦ προχθὲς σάββατου, ἐπὶ ἡ Ἑλένη Ἀνδρούτσου, ἡ Ὀδυσσεαίνα, ὡς τὴν ἐκάλει τοῦ ἀγῶνος ἡ γενεά, ἐξῆς ἔτι ἐν Ἀθήναις. Ὀλίγοι, ὀλίγοι μοῦλις τὸ ἐγνωρίζουν, καὶ μεταξὺ τῶν ὀλίγων αὐτῶν ἦσαν οἱ ὑπάλληλοι τοῦ λογισταρίου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἑσποτερικῶν, οἵτινες τῆ ἐδίδον κατὰ μῆνα μικρὸν τι ἐντάλλα βοθημάτων χρηματικοῦ, δι' οὗ κατόρθωσαν ἡ ἀπομειωμένη χῆρα νὰ σωθῆ κάπως βραδύτερον πρὸς τὸν τάφον. Εἶνε τόσον ἄνετον πρᾶγμα ἡ ἀγνοία! Τόσον εὐκολον καὶ εὐπρόσιτον παρέχει τὴν πρόφασιν εἰς τὸν ἀδιαφοροῦντα, ἂν ἡ χῆρα τοῦ Ὀδυσσεως Ἀνδρούτσου κατεκλινετο πολλάκις ἐν σκότει καὶ ἀπεκοιμᾶτο νῆστις! Πρὸ ὀλίγων μόλις ἔτων εἴχομεν ἀναγκασθῆ, εἶνε ἀληθές, νὰ τὴν ἐνθυμηθῶμεν, καὶ οἶναὶ ἀφυπνισθέντες ἐν πρῶτῳ ἠκούσαμεν ὅτι ἐξῆς ἔτι ἡ χῆρα τοῦ Ὀδυσσεως, καὶ ἐτέλει — αὐτὴ μόνη, διότι τίς ἄλλος εἶχε καιρὸν νὰ φροντίσῃ περὶ τούτου— τὴν ἀνακομιδὴν τῶν ὀστών τοῦ περιλημένου συζύγου της, τοῦ ἡρώως τῆς Γραβιάς. Ἐκτοτε ὁμῶς τὴν εἴχομεν λησμονῆσαι ἐντέλως! Ἀλλ' αὐτὴ ἡ κόρη ἄλλης γενεᾶς, ἡ γυνὴ τοῦ 1824, τὸ γέννημα τῶν Καλαβρυτῶν τῆς Ἡπείρου, ἡ θυγάτηρ τοῦ Χρῆστου Καρέλη, δὲν ἐλησμόνει ἐν τῇ πενιχρῇ της καὶ σκοτεινῇ

καλύβῃ τὴν Ἑλλάδα. Ὅτε δὲ πρὸ ἐνός καὶ ἡμίσεως ἔτους εὐλοῶν ἄ τινα, ἀλλ' ἀπατηλὰ δυστυχῶς σημεῖα, ὑπέδειξαν ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ἐξαναστῇ τὸ Ἑλληνικόν, καὶ οἱ ἄνδρες ὀπλιζόντο κ' ἐβάδιζον πρὸς τὰ σύνορα, ἡμεῖς δ' αἱ γυναῖκες, ὑπακούοντες εἰς τὸ εὐγενὲς φῶνημα τῆς ἐλληνικῆς μας βασιλίσσης, ἐρράπτομεν χιτῶνας καὶ ἐξαινομεν μοτὸν διὰ τοὺς μέλλοντας τραυματίας τοῦ νέου ἱεροῦ ἀγῶνος, ἡ χῆρα τοῦ Ὀδυσσεως ἡ σθάνθη καὶ πάλιν τὴν γυναικὴν της καρδίαν ὀρκινομένην ἐμνήσθη ἡμερῶν ἀρχαίων, ἐνθυμῆθη τὴν ὑπὸ τὸν ζυγὸν πατρίδα της, ὀνειρεύθη τὴν σοβαρὴν μορφήν τοῦ ἀπαρχονισθέντος της ἥρωος, καὶ ἐμεινε νύκτας πολλὰς ἀγρυπνοῦσα ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῆς διψώσης λυχνίας της, ἐτα. . . ξαίνῃ μοτὸν διὰ τὰ καλῶν κήρια. Ὅτε δὲ τέλος ἀπέκαμον οἱ ἰσχυροὶ της δάκτυλοι καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της δὲν ἐβλεπον πλέον, παρέλαβε τῆς ἐργασίας της τὸ προῖον ἡ ἐνενηκοντούτις γραφα, καὶ μεταβάσα εἰς τ' ἀνάκτορα παρέδωκεν αὐτὸ εἰς τὴν Βασιλίσσαν, λέγουσα: «Στείλ' τον, βασιλισσά μου! Νὰ ζῶσιν ὁ Λεωνίδας μου, τὸν πῆγαινε κένος!» Ὁ Λεωνίδας της ἦτο ὁ ἀγαπητὸς της υἱός, ὃν δωδεκαετῇ μόλις εἵμαρτο νὰ θάψῃ ἡ δυστυχῆς χῆρα πρὸ τῆς τεσσαράκοντα δύο ἐτῶν, ἐν Μονάχῳ, ὅπου ἐξεπαίδευεν αὐτὸν ἡ μεγαλοδοξία τοῦ γυναικοῦ φιλέλληνος βασιλέως Λουδοβίκου.

Αὐτὴ λοιπὸν ἡ γυνὴ ἀπέθανε τὴν παρελθούσαν παρασκευῆν ἐν Ἀθήναις, καὶ ἐκηδεύθη τὴν ἐπαύριον, προπεμφθεῖσα εἰς τὸν τάφον. . . ὑπὸ ὀλίγων μόνον ἀνθρώπων! Ναι, φίλτατή μου! Ἦμεις οἱ εὐγενεῖς καὶ πεφωτισμένοι καὶ τοσαῦτον εὐαίσθητοι κάτοικοι τῆς πρωτευούσης τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου, οἵτινες συνοδεύομεν πυκνοὶ καὶ πρόθυμοι τὴν πρῶτην κηδείαν ἧτις παρέλθῃ πρὸ τῶν παραθύρων μας— ὅταν μάλιστα ἔχη καὶ μουσικὴν— ὠκνήσαμεν νὰ πληρώσωμεν εἰς τοῦ Ὀδυσσεως τὴν χῆραν ἕνα ἔσχατον φόρον συμπαθείας καὶ ἐλέου, τὸν ὅποιον ἐχρεωστούσαμεν, ἐννοεῖς; ἐχρεωστούσαμεν καὶ εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὸν ἄνδρα της. Δὲν τὸ ἐσυλλογίσθημεν, βλέπετε. Εἴμεθα τόσον πολυάσχολοι! Ἐπειτα, . . . μήπως εἶχε μουσικὴν; διήπως εἴχομεν ἀφορμὴν νὰ ἀκούσωμεν καὶ νὰ κρίνωμεν κἀνὲν ἕτερον πένθυμον ἐμβατήριον τοῦ ἀρχιμουσικοῦ μας; Σιωπῆ

Ἐνθῶμαι καὶ ἀπέσεις ἡθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιου.]

197.

Ἵπαρχοισιν ἀνθρωποι, εἰς ὅθς δὲν δύναται τις ν' ἀποδώσῃ ποτὲ πράξιν πονηράν, ἐάν ὀφθαλμοφανῶς δὲν ἰδῇ αὐτὴν συντελουμένην. Ἀλλ' οὐδεὶς ὑπάρχει ἀνθρωπος, οὗ τὰ κακὰ ἔργα πρέπει νὰ ἐκπληθῶσιν ἡμᾶς, ὅταν ἰδῶμεν αὐτὰ ἐνώπιον ἡμῶν συντελούμενα.

198.

Ἵπερφυόμεν τὴν δόξαν τούτων, διὰ νὰ ἐξευτελισώμεν τὴν ἐκείνων. Ἐνίοτε δὲ ἐπαινοῦμεν ἄνδρας ἀντιπάλους, τὴν κοινὴν αὐτῶν καταδίκην ἐπιδιώκοντες.

199.

Ὁ θείων νὰ φανῇ περὶ τι ἐπιδέξις, πολλάκις ἔνεκα τῆς ματαιότητος αὐτοῦ ταύτης, μένει ὡς καὶ πρὶν ἀδέξις.

200.

Ἢ ἀρετὴ δὲν θὰ προέβαινε ἐπὶ τοσοῦτον, εἰ δὲν εἶχε συνοδοιπόρον τὴν ματαιότητα.

ΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Ἀδίκως ἀπαιτοῦμεν παρὰ τοῦ βίου πλείονα τῆς ἐγκειμένης αὐτῷ εὐδαιμονίας, ἀπαιτοῦντες ἀδύνατα ἵνα λογισθῶμεν εὐτυχεῖς, καὶ θεωροῦντες ἀτυχήματα πράγματα ἐξ ἀνάγκης συνοπάρχοντα μετ' αὐτοῦ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν ᾧ πᾶς τις σχολιάζει κατὰ τὸ δοκοῦν τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ νεαροῦ πρίγκιπος Λουδοβίκου Ναπολέοντος, οἱ περίεργοι σπεύδουσι νὰ ἰδῶσι τοὺς ἀδάμαντας καὶ τὰ κοσμήματα τῆς Κυρίας Μιζάρ, ἐν δημοσίᾳ δημοπρασίᾳ κατ' αὐτὰς πωλούμενα ἐν Παρισίοις, μεταξὺ τῶν ὀπίσθιων διαπρέπει τὸ ἐκ μαργαριτῶν περιφρῶνον περιδέραιον τῆς πρώτης αυτοκρατορίας Βύγενίας.

Ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθανθῇ τις ἀλγεινὴν ἐντύπωσιν, ἀναλογιζόμενος μετὰ πόσης δυνάμεως μαστίζει ἐνίοτε ἡ Μοῖρα οἰκογενεῖας τινός, καταδιώκουσα οὐ μόνον ἄτομά τινα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ αὐτῶν τὰ πράγματα.

Ἀναδράμετε διὰ τῆς φαντασίας εἰς ἐποχὴν τινα οὐ μακρὰν ἡμῶν ἀπέχουσαν, καὶ φαντάσθητε τὴν νεαρὰν καὶ εὐμορφον αυτοκράτειραν ἐπιδεικνύουσαν ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τοῦ Κεραμεικοῦ τὸ νεογέννητον αυτοκρατορικὸν παιδίον εἰς τὸν ἐνθουσιῶντα λαόν. Τί ὑπολείπεται σήμερον ἐκ τῆς λαμπρότητος ἐκείνης ὀπτασίας; Ἀνάκτορον κατεσκαμμένον, γυνὴ ἐν ὀλίψει καὶ δακρύοις γηράσασα, καὶ ἐκεῖ πέραν, ἐπὶ τῆς ἀφρικανικῆς γῆς ἠκρωτηριασμένον ὑπὸ τῶν ἀγρίων πτώμα!.

Ἀλλὰ καὶ τοῦ περιδεραιοῦ αἱ ἀπροσδόκητοι περιπέτειαι κινουῦσιν ἡμᾶς εἰς ὀλιβεράς σκέψεις. Οἱ ἀπαρτίζοντες αὐτὸ 475 ἐκλεκτοὶ μαργαρίται οἱ μετὰ πλείστης ὀσης ἐπιμελείας καὶ ἀγάπης συλλεγόντες ἦσαν ἐν τῶν ἀρίστων καὶ λαμπροτάτων κοσμημάτων τοῦ γαμήλιου τοῦ αυτοκράτορος δώρου. Τίς αἶδε τῶρα εἰς ποίας χεῖρας θὰ περιέλθῃ!

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1875 ἡ Ἰσπανία ἐδημιούργησε δύο δοῦκας, πεντήκοντα ἑπτὰ μαργαρίτας, τεσσαράκοντα καὶ ἓνα κόμηντας, τέσσαρμας ὑποκόμηντας καὶ δύο βαρώνους !!

Εἰς ἈΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἰσέρχεται τις εἰς τὴν θάλασσαν καθιδρόσ ἢ εὐθύς μετὰ τὴν τράπεζαν, τοῦτο εἶνε πασίγνωστον. Ὡς πρὸς τὴν ὥραν, καθ' ἣν συμφέρει νὰ γίνεται τὸ θαλάσσιον λουτρόν, ἀνάγκη νὰ ἐρωτᾶται ὁ ἰατρός. Ὁ ἰατρός ἀποβλέπων εἰς τὴν πρὸς τὸ ψυχρὸς εὐαισθησίαν, τὴν ἰδιοσυγκρασίαν, τὴν γενικὴν τοῦ σώματος κατάστασιν ἢ εἰς ὑπάρχον τι πάθος, προσέτι δὲ εἰς τὴν τοποθεσίαν τῶν λουτρῶν, ἢ εἰς τοὺς πνέοντας ἀνέμους, καθόσον νομίζει ὡς καταλληλότερον τὸ ψυχρότερον ἢ τὸ ἥττον ψυχρὸν λουτρόν, τὸ κυματώδες ἢ τοῦναντίον, προσδιορίζει ὥραν πρωϊνὴν ἢ περὶ τὴν μεσημέριον καὶ τὸ ἔσπερας. Φρόνιμον δὲ εἶνε ν' ἀρκηται τις ἐν γένει εἰς ἐν λουτρόν τὴν ἡμέραν.

Ἢ εἰς τὴν θάλασσαν εἰσόδος γίνεται ταχεῖα καὶ ἡ ἐμβάπτισις τοῦ σώματος ὀλοκλήρου διὰ μιᾶς, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς κεφαλῆς. Εἰσελθὼν τις εἰς τὴν θάλασσαν δὲν πρέπει νὰ μένῃ ἀκίνητος, οὐδὲ νὰ ἔχη τὸ ἥμισυ τοῦ σώματος ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ τὸ ἕτερον ἐκτεθειμένον εἰς τὸν ἀέρα, ἀλλὰ νὰ κινῆται ἐμβεβαπτισμένος ἐν τῷ ὕδατι, ἀπομιμούμενος τὰς κολυμβητικὰς κινήσεις ἢ ἀφινόμενος εἰς τὴν φορὰν τῶν κυμάτων, ὅταν ταῦτα εἶνε μεγάλα.

Κατ' ἀρχὰς ἡ διάρκεια τοῦ λουτροῦ ἔστω βραχεῖα· πολλάκις μάλιστα εἶνε ἀνάγκη νὰ περιορισθῇ τις εἰς ἓνα καταβυθισμόν καὶ νὰ ἐξέλθῃ παρευθύς. Συνήθως τὰ πρῶτα λουτρά ἔστωσαν 3-5 λεπτῶν διάρκειας, κατόπιν παρατείνονται μέχρι 10 λεπτῶν καὶ 1/4 τῆς ὥρας. Ἐν γένει δὲ ἔστω κανὼν νὰ μὴ περιμένῃ τις τὸ δεύτερον βίγος, ἕπερ θεωρητέον ὡς κριτήριον τοῦ ὅτι τὸ λουτρόν διάρκεσεν ὑπὲρ τὸ δέον.

Ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐξέρχεται τις ἐπίσης ταχέως ὅπως καὶ εἰσέρχεται· ἀπαγορεύεται δὲ τὸ ἐπανεληγμένως ἐξέρχεσθαι καὶ εἰσέρχεσθαι. Ἐὰν ἐξελθὼν ὁ λουστὴς κινεῖται, εἰ δυνατόν, ἐν ὑπαίθρῳ, ἐπὶ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας τοῦλάχιστον, ἢ ποιεῖ ἐλαφρὰς ἀσκήσεις γυμναστικῆς. Ἐὰν δὲ εἴν' ἐξ ἐκείνων, παρ' οἷς διαρκεῖ ἡ τοῦ ψυχρὸς αἰσθησις, πίνει οἶνον ἢ ζεστόν τι ποτόν. Δὲν τρώγει δέ, εἰ μὴ μετὰ παρέλευσιν ἡμισείας ὥρας τοῦλάχιστον.

Ἐν γένει δὲ καθ' ὅλην τὴν ἐποχὴν τῶν θαλασσίων λουτρῶν ὁ ποιῶν τούτων χρῆσιν καλὸν εἶνε νὰ μὴ παρεκτρέπεται τῆς συνήθους διαίτης καὶ ν' ἀπέχῃ συμποσίων καὶ εὐωχιῶν καὶ ἄλλων καταχρήσεων. Ὁ λουόμενος ἐν θαλάσῃ ἐπὶ αἰφιδήποτε σκοπῶν μὴ λησμονῇ, ὅτι τὸ θαλάσσιον λουτρόν δὲν εἶνε ἀδιάφορον ὑγιεινὸν μέσον, καὶ ὅτι ὁ περιπίπτων εἰς παραπτώματα κατὰ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ, βλάπτεται τὴν ὑγίαν πολλάκις διὰ παντός.

ΑΘΗΝΑΙ—ΤΡΗΣΙΣ ΚΟΡΙΝΘΗΣ, ΘΑΟΣ ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 3